

מאמר ד"ה

שמע ישראל

שבת נחמו תקס"ב

מכ"ק אדמו"ר הזקן

עם ביאור

מכ"ק אדמו"ר האמצעי

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

לכבוד יומא דהילולא

של כ"ק אדמו"ר הזקן

כ"ד טבת תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

*To donate via paypal please use the link
below:*

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Akiva Shavrick

aShavrick@gmail.com

מאמר שמע ישראל

מאדמו"ר שיחיה [כ"ק אדמו"ר הזקן]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שבת נחמו תקס"ב

שמע¹ ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. ולהבין מהו שני פעמים הוי"ה. והנה כל אחד מחוייב לומר פעמיים בכל יום שמע כו', כדי לבוא מזה לבחינת ואהבת כו' בכל לבבך, דהיינו בשני יצריך. ולהבין מהו בשני יצריך, וגם איך לבוא מבחינת שמע כו' לבחינת ואהבת כו'. והנה העצה לבחינת אהבה, הוא מה שאמר משה רבינו עליו השלום במתן תורה, ראה נתתי לפניך כו' את החיים ואת המות ובחרת בחיים, ואחר כך כתיב לאהבה את הוי"ה אלקיך כי הוא חיך. דהנה בלתי הבחירה כנזכר לעיל, אי אפשר להיות יהודי כלל. רק כשיבחר בחיים, אזי יבוא לבחינת אהבה, כמו שכתוב לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך, אלקיך דייקא.

ולהבין מהו בחינת חיים ומהו בחינת מות, הענין הוא, דכתיב יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים כו' ויעש אלקים את הרקיע וכו' ויבדל בין מים אשר מעל לרקיע ובין מים אשר מתחת לרקיע. ולהבין מהו בחינת הבדלה הנזכר לעיל, ומהו שחזר וכתב שנית ויעש ויבדל, ולא כתיב סתם ויהי כן, כמו בכל המאמרות, יהי אור כו' ויהי כן כו'. אך מבשרי אחזה אלוה, דהנה למשל באדם, עיקר החיות בלב, ומשם מתפשט חיות לכל האברים, מעלה ומטה. והנה בהחיות שבלב, יש שני בחינות, רוחניות וגשמיות. דהיינו בחינת הרוחניות מתפשט לריאה וקנה וגרגרת, שיתהווה ממנו בחינת קול ודבור, בחינת רוחני. וגם עולה מרצון הלב למות, לחשוב. כי כפי הרצון שבלב, כך המחשבה שבמוחו. ובחינת גשמיות שבלב, יורד למטה לאצטומכא ובני מעיים, בכדי לבשל המאכל, להיות דם, ולקבל המובחר ללב, והמותר לכל האברים, להחיותם בגשמיות, וגם לדחות הפסולת לחוץ. והנה בין שני הבחינות הנזכר לעיל, יש בחינת פרסא המפסקת, שהוא חצר הכבוד. והמובחר עולה למעלה, והפסולת יורדת למטה.

והנה כמו כן הוא בבריאות העולמות, יש שני בחינות הנזכר לעיל, שני מיני מים, שְׁמִים הוא בחינת תענוג, דהיינו תענוג רוחני, בחינת אז תתענג על ה' וכו', זה הוא נקרא

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. וראה נוסח אחר במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רמד, והוא הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. ובחלק ב' ע' תקטו, והוא הנחת ר' משה. הנחת המהרי"ל נדפס בלקוטי תורה ואתחנן יא, ב.

בחינת מים אשר מעל לרקיע. ובחינת תענוגים גשמיים ותאוות עולם הזה, נקרא מים אשר מתחת לרקיע, בחינת מים תחתונים בוכים וכו', כי כל מיני תענוגי עולם הזה, הוא רק פסולת החיות שיורדת למטה כנזכר. והנה בין מים למים הנזכר לעיל, יש בחינת פרסא המפסקת, וזהו בחינת הרקיע, כמו שכתוב יהי רקיע ויבדל כו', בחינת ויבדל בין האור ובין החשך. וזהו שאמר שלמה המלך עליו השלום, מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. כי כל תענוגי עולם הזה ותאוות הפרנסה, הוא תחת השמש, בחינת מים אשר מתחת לרקיע. והנה הרקיע הוא בחינת הפרסא. וזהו יהי רקיע, דהיינו שיתהווה כח המבדיל.

ומה שחזר ונכתב, ויבדל, הוא עצם החיות של הבדלה שבין מים למים. כי אותיות המאמר, המה החיות של הדבר, כאותיות של כל המאמרות, כמו שמבואר במקום אחר. וזהו שהוכיח משה רבינו עליו השלום את ישראל במתן תורה, ונשב בגיא מול בית פעור. כי כל בחינת עניני עולם הזה ותענוגיו, מים תחתונים הנזכר לעיל, הוא בחינת פעור. וזהו חטא דור המדבר, שפערו עצמם לדמות אדם, שרצו להמשיך אלקות למקום הקליפות והטומאות, בחינת תחת השמש. וזהו ונשב כו' מול בית פעור בארץ מואב, כי בחינת פעור, נקרא בארץ מואב. וכתוב, כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור, השמידו ה' כו', דהיינו לשון ביטול והעברה לגמרי, שנתהווה אין ואפס ממש. אך העצה לזה, הוא בחינת מול בית פעור. מול, הוא בחינה כנגד, בתכלית ההיפוך, דהיינו בחינת עשרת הדברות, וזהו בחינת מול דייקא.

והנה שני בחינות מים הנזכר לעיל, הוא בחינת חיים ומות. והעצה, לבחור בחיים, דהיינו לאהבה את הוי"ה אלקיך כי הוא חיך, אלקיך דייקא, חיך דייקא, כמו שיתבאר למטה. והנה כל סדר התפלה, הוא בחינת ויצעקו אל הוי"ה דייקא. והנה שמע, הוא לשון הבנה, דהיינו שיתבונן ויעמיק מאוד, וישים כל מחשבותיו בהתבוננות זו. כי שמע, הוא גם כן מלשון אסיפה, וכמו שכתוב וישמע שאול. ומהו ההתבוננות, הוא **שמ"ע, שם ע', והע' הוא ע'** רבתי. והנה בחינת שם, הוא כמו שכתוב, כי נשגב שמו לבדו. דהנה כתיב, ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. דהנה בכל שבוע, יש שבת, ונקראת גם כן שבת בראשית. ולהבין זה, הלא כמה אלפים רבבות ימים שעברו, אחר שבת של בריאת העולמות.

אך הענין הוא, דהנה בחינת שבת, הוא כמו שכתוב, שֶׁבֶת וינפש. כמו למשל באדם, כשעוסק באיזה ענין מלאכה, אזי כל מחשבותיו ודבוריו בעסק ההוא. וכשגמרו, אזי נח ושקט מדבורים ומחשבות, וכל הדבורים ומחשבות עולים למוחו בחזרה. כן הוא למעלה, כי כתיב, בדבר ה' שמים נעשו, ברוך אומר ועושה, דברי אלקים חיים ומלך עולם. שכל ההתהוות עולמות עליונים ותחתונים, הוא רק דבר, בחינת אותיות, וכמו

שכתוב ואתה מחיה את כולם, ואתה מושל בכל, ודי למבין. בחינת אותיות, ודי למבין. ואפילו האותיות עצמן, אינם מאירות בהתגלות, כי המה שמותיו, וכתוב ונשגב שמו לבדו, ודי למבין. רק הודו על ארץ ושמים, בחינת הארה והשפעה מהאותיות, נגלה, להחיות כל העולמות עולם הזה ועולם הבא וכו'.

והנה, כשמגיע שבת, אזי כל האותיות שבים למקורם, כנזכר במשל, ונקרא עליות העולמות. שנגלה בשבת, מהותו ועצמותו יתברך, ועולים חיות העולמות, דהיינו האותיות, למקורם. והנה, אחר שבת, חוזר להבראות העולמות, דהיינו ביום ראשון נמשך בחינת יהי אור, וביום שני בחינת יהי רקיע וכו'. וכל זה, הוא עד שבת הבא. וכן מתנהג מעולם ועד עולם, כל שבוע הוא בריאה חדשה.

והנה זאת היא ההתבוננות מבחינת **שמע**, דהיינו **שם ע'** דבחינת שם הוא כנזכר לעיל, כל התפשטות בריאות עולמות וכו', הוא נמשך מבחינת **ע'** רבתי, כנזכר במשל, שהכל נמשך מהלב. כן למעלה, הוא **ע'** רבתי, הוא בחינת כמו שכתוב, צור לבבי, כי לב העליון הוא בחינת מדותיו יתברך, וכמו שכתוב, לך הוי"ה הגדולה וגבורה והתפארת וכו'. כי באמת, עצמות מדותיו, הוא בחינת לך הוי"ה, בטל אליו, דאיהו וגמרוהי חד. אך אותיות, מתפשטים מבחינת מדותיו יתברך, דהיינו אותיות יהי אור ויקוו המים, נמשכים ממדת גדולתו יתברך, כי אור ומים הוא בחינת אהבה וחסד. ומגבורה נמשך בחינת אש, ומתפארת יהי רקיע.

וזהו שהכל נמשך **מע'** רבתי, וחוזר **לעי"ן** רבתי, להיות בחינת אחד. כי אחד, אינו שייך, כי אם אחר ההתפשטות. שיש כמה דברים נפרדים, ונתאחדו לבחינת אחד. למשל, שבעה מדות ושלושה ראשונות, שנכללים זה בזה, ונעשה אחד. ולכן, נקראת **ע'** רבתי, מחמת שכל מדה מהשבעה מדות, כלולה מעשר, עולה **ע'**. אך בחינת ישראל, הוא בחינה יותר גבוהה, כי ישראל עלו במחשבה, כנזכר במשל, שהמחשבה נמשכת מרצון הלב, שלמעלה מהמדות. וכמו שאמרו רז"ל, ולא בחכמה ידיעא, שהוא בחינת סובב כל עלמין, הוי"ה, היה הוה ויהיה, ברגע אחד, הוא אלקינו, וְשֵׁם אֵין שֵׁיך לומר בחינת אחד. כי בזמן, שייך לומר, ביום ראשון נמשך יהי אור, ביום שני יהי רקיע וכו', התחלקות הימים. אבל שם הוא למעלה מהזמן, ונקרא בחינת יחיד, וכמו שכתוב, יחיד חי העולמים, ומשם נמשך בחינת ישראל, וכמו שכתוב, זרע יצחק יחידך דייקא. וזה נקרא בחינת חי החיים, מכלכל חיים, וכמו שכתוב, כי עמך מקור חיים. ובחינת זרע, יתבאר לקמן במשל.

והנה בכדי להתהוות מבחינת יחיד, בחינה שיוכל להיות אחד, הוצרך להיות עוד בחינת הוי"ה, דהיינו צמצום והתפשטות עולמות, וכמו שכתוב, ברוך עושה בראשית,

בכדי שיהיה שישוב לאחד, ונמשך מאחד. והנה, מתחילה, היו כורכין את שמע. תיכף, מבחינת אחד, היה יכול לבוא לבחינת ואהבת בכל לבבך וכו', כי ואהבת, הוא לשון עתיד ולנוכח, לכל אחד ואחד, שבודאי, מהתבוננות של ה' אחד, יבוא לבחינת ואהבת וכו'. אך אנשי כנסת הגדולה תקנו לנו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בין אחד לואהבת. ולהבין זה, למה הפסיקו באמצע הפרשה, מה שלא היה כך מתחילה.

אך הענין הוא, שקודם חורבן הבית, לא נתגשמו כל כך בתאוות גשמיות, שהוא בחינת פעור, והיה יכול להיות שיבוא מבחינת התבוננות של שמע וכו' אחד כנוזכר לעיל, לבוא מזה לבחינת ואהבת בכל לבבך, שהוא גם כן בחינת אחד, ודי למבין. ואחר כך, לבחינת בכל נפשך, נפשך דייקא, דהיינו בחינת יחיד, אהבה שמצד מקור נפשות ישראל, שקודם ההתפשטות בגוף, לאהבה את הוי"ה אלקיך דייקא וכו'. אך אחר חורבן הבית, שנתגשמו מאד בתאוות גשמיות, בבחינת פעור וכו' כנוזכר לעיל, ואי אפשר לבוא לואהבת הנזכר לעיל, תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בין אחד לואהבת.

דהנה כתיב אור זרוע לצדיק, וכתוב וזרעתיים לי בארץ. דהנה ידוע, שְׁמַיִשׁ, בלתי אפשרי להיות יש אחר, דהיינו השתנות ממהות למהות, כי אם שיבוא בתחילה לבחינת אין. על דרך משל, כשזרעין גרעין, אי אפשר שיצמח, בלתי רקבון. וכשירקב, אזי, מגרעין אחד, עולה מאה גרעינים, רבוי ברכה. ועוד משל, כשנוטעים גרעין, צומח ממנו אילן גפן ותאנה ורמון, ברבוי פירות ממש שינוי ממהות למהות, ברבוי ברכה והשפעה. כן הוא ענין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהיינו מה שכתוב שום תשים עליך מלך, עליך דייקא, דהיינו לקבל עליו עול מלכות שמים, עול ממש.

דהנה, אפילו מלאכים, אין יכולים לומר קדוש, עד שיקבלו עליהם בתחילה עול מלכות שמים, וכמו שכתוב, וכולם מקבלים וכו', ואומרים קדוש וכו', כי בחינת עול, הוא נקרא בשם עבודת המלך. כי מה שהוא עושה מרצונו הטוב, זה אינו נקרא בשם עבודה כלל, מאחר שהוא רוצה בזה. ואינו נקרא עבודה, כי אם מה שהוא עושה בעל כרחו, בחינת לאכפייא לסטרא אחרא. וזהו בחינת אין, ביטול רצונות, בין בסור מרע, בין בועשה טוב. בסור מרע, לקדש את עצמו במותר לו. והנה, בתחילה, היו עושים כן, על פי נדר, כמו שכתוב ואשה כי תדור נדר להוי"ה, שהיו יכולים להגביה בחינת נדר להוי"ה. ועכשיו, בזמן הזה, הוא בלי נדר. וזה נקראת פרישות מדברים המותרים, וכדאיתא, פרישות מביא לידי נקיות, שינקה את עצמו מבחינת פעור, ודי למבין. ובבחינת ועשה טוב, הוא מבואר בדברי חז"ל, אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים, לשונה מאה פעמים ואחד. כי אותו הפעם שהוא יותר מרגילותו, הוא עולה על כולנה, כמו שכתוב בלקוטי אמרים. וכן בנתינת הצדקה, אם יתן אף וזו אחד, יותר ממה שהוא

מסכים במוחו ליתן, עולה נגד הכל, מחמת שהוא בחינת אין, ביטול רצון, בכדי לשנות טבעו.

והנה, מבחינת עול מלכות שמים, יוכל לבוא לבחינת בכל מאדך, שהוא למעלה מבחינת ישראל. כי ישראל עלו במחשבה, ובאמת, לית מחשבה תפיסא ביה כלל. כי בחינת ממלא כל עלמין ובחינת סובב כל עלמין, הכל נקרא על שם עלמין, אף על פי שסובב, אף על פי כן, הוא על עלמין. אך בחינת בכל מאדך, לא יכונה בשם גדר עלמין כלל. וזאת הבחינה, הוא כמו שכתוב, וכל מאמינים שהוא לבדו הוא. ואין האהבה זו יכולה להתפשט בנפש, קודם רדתה בגוף, ואין יכולים להשיגה על יד הנפש, מאחר שאינו מקומה. רק, על ידי גוף דייקא, יכולים להגיע לאהבה זו, על ידי בחינת אכפייא, ביטול רצון, שהוא בחינת אין. וזהו ברוך שם, שיהיה ברכה והתגלות בבחינת שם, מבחינת כבוד מלכותו, והוא כנזכר לעיל. לעולם, הוא כמו שכתוב, מן העולם ועד העולם. וְעַד, הוא אחד וכו'. ואחר כך, ואהבת וכו', בכל מאדך. אך מהו הכלי להחזיק ולקבל בתוכו זו הבחינה, מאחר שאינו נתפס בשום כלי. אך, הכלי לזו הבחינה, הוא תורה שבעל פה, כמאמר, מלכות, פה, תורה שבעל פה קרינן לה. מאן מלכי, רבנן. וזהו והיו הדברים האלה כו', בשבתך בביתך ובלכתך בדרך כו', כשר ומותר, פסול ואסור כו', דהיינו ביטול רצונות, בחינת ואשים דברי בפוך, בחינת דירה בתחתונים.

סליק.

ביאור על התורה מבן הרב שיחיה

[כ"ק אדמו"ר האמצעי]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שבת נחמו תקס"ב

שמע² ישראל הוי"ה אלקינו וכו'. יהי רקיע וכו'. בחינת בכל מאדך וכו'. בחינת ובחרת בחיים וכו'. דהנה תכלית הבריאה, הוא מה דאיתא, דע מאין באת, ולאן אתה הולך. וכתוב, מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. ודרשו חז"ל, תחת השמש, הוא דאין לו יתרון. אבל למעלה מהשמש, יש יתרון. והיתרון, הוא כיתרון האור מן החשך.

ולהבין זה, צריך להבין מקודם מהו בחינת חיים, ומהו בחינת מות. דהנה כתיב, בצלם אלקים עשה את האדם. שהאדם הגשמי, הוא ממש בדמותו וצלמו יתברך, מבשרי אחזה אלוה. דהנה באדם, יש שני בחינות חיים. בחינה אחת, הוא תנועות האברים, לפנות בידיו אנה ואנה, וכדומה, וזהו נקרא כח הפועל שבנפעל. אך, עצם החיות, הוא בחינת איש חי, עצמות החיות שבאדם. והנה, בודאי, אין ערוך להתפשטות החיות שבאברים, נגד החיות בעצם. כי בימי שנותיו שבעים שנה, יכול לפנות בידיו וכדומה, עד אין שיעור. וגם נפש אחת, מתגלגלת באלף גופים מחולקים, זה כעסן, וזה רחמן. והנה, בעצמות הנפש, אין שייך שום שינוי. והראיה, שכשהוא שוכב, בלי שום תנועה, הנה אז בודאי יש בו החיות גם כן, אך אינו נראה וניכר, שום שינוי פעולה. ואדרבה, אז החיות, בודאי יותר גדול, שהוא עצמות החיות. אך, השינויים, המה מצד ההתפשטות בכלים מכלים שונים, שהוא לפי מזג האברים, יבשים או לחים.

והנה, כמו כן, הוא למעלה. התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים, בריאה יצירה עשיה, הכל הוא מצד התפשטות החיות, שמחיצוניות מלכות שבאצילות, שהוא בחינת נשמת כל חי, ורוח כל בשר איש, בחינת אדון כל המעשים, ונקרא אל מסתתר. וכל זה נקרא בחינת מות, מחמת שיש לכל דבר כליון והפסד, כי עולם הזה הגשמי, הוא בחינת

² הביאור נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, ורשום עליו ביאור מבן הרב שיחיה. ונראה שהביאור שלפנינו של אדמו"ר האמצעי היה נאמר סמוך ממש לזמן אמירת המאמר של אדמו"ר הזקן שבת נחמו תקס"ב, ואחר כך עשה אדמו"ר האמצעי ביאור אחר באריכות ונדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רנב.

מיתה ממש. אלא אפילו כללות עולם היצירה, שכל עולם העשיה הוא רק מהתפשטות נקודה תחתונה שביצירה, ובודאי, עולם העשיה, אין ערוך לגבי עולם היצירה. וכמשל עשב השדה שגדל, שבודאי, אינו ערך, לגבי הכח רוחני שצומח ממנו. ובודאי, כן הוא עולם העשיה נגד עולם היצירה, כי החיות עולם העשיה, הוא מהמלאכים שבעולם היצירה. ולכן, בכל מלאך, יש שם אֵל בסופו, כמו מיכאל וגבריאל וכדומה, כי אותות שמו העצם, מורה על החיות שבו, שמתפשט ממנו. ושם אֵל שבתוכו, הוא בחינת אֵל מסתתר שבתוכו. וזהו שמבואר בפרדס, על פסוק שמש בגבעון דום, כי בחינת שמש וירח וגלגלים ומזלות וכו' שבעולם העשיה, מקור חיותם ומניהגם, המה המלאכים שבעולם היצירה, כללות חיותם. ולכן, כשהשביע את המלאך המניע השמש, עמדה השמש וכו', ודי למבין. עם כל זה, אף עולם היצירה, שייך בו בחינת מיתה, מחמת הכליון וההפסד, כי כל דבר גבולי, שייך בו כליון והפסד, מאחר שיש לו תחילה, יש לו תכלה. וגם לעולם הבריאה, שייך בו בחינת מות גם כן, כנזכר לעיל, כי גבוה מעל גבוה, וגבוהים עליהם.

והכל הוא מבחינת חיצוניות מלכות שבאצילות, שירדה להחיות עולמות בריאה יצירה עשיה, בבחינת ראש לשועלים וכו'. ולכן, כשיתבונן בזה באריכות, איך שכל העולמות וכל הברואים שבתוכם, דהיינו ארבע בחינות, דומם צומח חי מדבר, אש רוח מים עפר, כנגד ארבע בחינות המרכבה, פני אריה פני שור וכו', כנגד ארבע אותיות הוי"ה. וגם יעמוד על הפליאה מכל מקום, השמים בחינת עיגול, והארץ בבחינת שטח, והכל הוא מהתפשטות הנזכר לעיל, מחיצוניות מלכות, ובטל למקורו. וממקורו, יכול להיות עוד הרבה פעמים שיתא אלפי שני, עד אין שיעור, וגם יכול להיות בששה בחינות. וכל זה הוא רק בחינת ומשם יפרד כו'. אך בחינת חיים, הוא עצם החיות, בלי התפשטות. ואף על פי כן, נקרא בשם חיים, מחמת שממנו מתפשט החיות לכל הנבראים, בחינת ממלא כל עלמין, הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו. והנה כל זה הוא בחינת הודו לאל השמים וכו', הודו לאלהי האלהים וכו', כי המלאכים נקרא אלהים, וזאת הבחינה נקראת אלהי האלהים.

והנה כל זה נמשך מבחינת ע' רבתי, מבחינת מדותיו שבאצילות, דאיהו וגרמוהי חד, בחינת הוי"ה, סובב כל עלמין, אני ה' לא שנית, אתה הוא קודם שנברא העולם וכו'. וכמו שכתוב, לך הוי"ה הגדולה והגבורה וכו'. כי מדת גדולה וגבורה, אינו שייך, כי אם אחר ההתפשטות. אבל באמת, לך הוי"ה הגדולה וכו', כי עמך מקור חיים. שהמקור חיים שבבחינת אדנ"י, שנמשך מבחינת הוי"ה, הוא עמך. רק, באורך נראה אור. באורך, לשון זיו והתגלות. אז נראה אור, בהתגלות. והוא דאיתא, תלת שליטין אינון לעילא, מוחא וליבא וכבדא.

ולהבין זה, הוא על דרך משל, מבשרי אחזה אלוה. דהנה בלב האדם, יש שני בחינות, חיצוניות ופנימיות, בחינת יעקב וישראל. והנה מתחילה צריך להבין, מהו בחינת לב עצמו. לא כמו שסוברים, שעצמות לב, הוא מדות. אינו כך. כי המדות, המה רוחניים. כמו על דרך משל, אהבה ושנאה, הוא בחינת רוחניות, והלב הוא גשמי. אך, הנה יש בחינת מושכל ומורגש ומוטבע. כי הנה יש מדות שהמה מוטבעים בבשר הלב גשמי. כי המדה, היא לפי התמזגות וטבע בריאות הכלי, כן הוא המדה והתגלות האור שבכלי הלב. כנראה בחוש, שזה רחמן, וזה כעסן. וזהו מצד שינוי מזגיהם כלי בשר גשמיות הלב. וזהו חיצוניות הלב.

וחיצוניות הלב, הוא נקרא הבל הלב, שממנו נתהווה קול. והנה יש שני בחינות, קול פשוט, וקול בדבור. שהדבור, הוא גם כן בחינת קול. אך הנפקא מינה, שקול פשוט, הוא בלי שכל כלל, ונמשך מחיצוניות הלב, הבל הלב. וקול בדבור, הוא מפנימיות הלב, מעצם המדות. והראיה, שבדבור, מוכרח להיות עומד, או דבר שכל, או מדה, אהבה ושנאה וכדומה. כי מצד הרצון שבלב, שנמשך מכח ידיעתו שבשכל, לכן חושב ומדבר בזה. והנה כל בחינה לגבי חבירו, הוא בחינת מרכבה. כסוס, הבטל לגבי רוכבו. דהנה, מהדם שבלב, יורד לכבד, ומשם ניזונים כל האברים. וזהו בחינת כבדא, נצח הוד יסוד, שבחיצוניות הלב. וכן מאכילה ושתייה, נעשה דם, ומובחר מתפשט ללב, ומהתמצית מתפשט ליזון כל האברים. ובחינת כבד הנזכר לעיל, לגבי חיצוניות הלב, הוא בחינת מרכבה כנזכר לעיל. והנה בחינת מזג הלב הנזכר, הוא קטנות הלב. כי במעי אמו, יש בו גם כן זו הבחינה, כי עופר ירך אמו. וכן בשעת שינה, ישנו בו גם כן.

אך, עצם המדות, פנימיות הלב, אינו שייך למזג הלב כלל. כי אפילו אם לא אכל ושתה, היתה בו זו הבחינה, אהבה ושנאה. רק, מחמת חלישות הכלי, מפני שלא אכל ושתה, אינו מוצא מקום, להתפשט המדה בתוכו בהתרחבות. והנה, בחינה ראשונה נקרא דפיקו דליבא. אך זו הבחינה השניה, נקראת בחינת מושכל ומורגש, שהוא מחמת השכל, והוא מורגש בלב הגשמי כנזכר לעיל. וזהו בחינת התלת שליטין, הנזכר לעיל. והנה חצר הכבד, הוא בחינת הפרסא, המחלק ומפסיק, בין חיצוניות הלב לפנימיות הלב. שיש בו שני בחינות, רוחניות וגשמיות. ולכן, הוא באפשרי, לירד ממנו חיות, לבשל המאכל, וליזון האברים גשמים, וגם לדחות את הפסולת לחוץ.

והנה, כך הוא למעלה. כתיב, כי שמש ומגן הוי"ה אלקים. כי קודשא בריך הוא נקרא ליבא דכל עלמין, כי ליבא פליג לכל שייפין, וליבא מליך על כל אברין, כנזכר במשל, ודי למבין, עיין במקום אחר באריכות. והנה שם אלקים, הוא מגן ומסתיר על שם הוי"ה שבאדנ"י. והנה צריך ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה. וזהו ובחרת בחיים, דהיינו לדבק בהתבוננות בכל דבר בבחינת החיים, בבחינת הוי"ה שבאדנ"י, לשוב

למקורו, לבחינת הוי"ה, פנימיות מדותיו שבאצילות. וזהו בחינת ישראל, כי ישראל עלו במחשבה, חשב מה. הוי"ה אלקינו, הוי"ה אחד. כי בכדי להיות בחינת אחד, הוצרך להיות עוד בחינת הוי"ה. דהנה יש אחד המנוי. למשל, ראובן ושמעון. כל איש בפני עצמו, נקרא אחד. וכשאני אומר אחד, אזי מחוייב להיות עוד דבר. ועם כל זה, הוא אחד, מחמת שנתאחדו, ודי למבין. ולבחינת זו, הוצרך להיות עוד בחינת הוי"ה, כי כל דבר שמשתנה ממהות למהות, מוכרח להיות בחינת ארבע אותיות הוי"ה. למשל, הרב שמבין איזה שכל לתלמידו, מוכרח שיהיה בתחילה בחינת יו"ד, דהיינו צמצום והסתלקות שכלו הרחב לצד אחר, כי בלא זה, בלתי אפשר להבין להתלמיד. ואחר כך, בחינת ה', התפשטות אורך ורוחב, בהרב עצמו, האיך להבינו לפי מוחו של התלמיד, שיוכל שאת. ואחר כך, בחינת וא"ו, דהיינו המשכה להתלמיד. ואחר כך, בחינת ה' תתאה, דהיינו התפשטות אורך ורוחב, במוחו של התלמיד.

וזהו קול הוי"ה על המים, קול הוי"ה בכח וכו'. כי בכדי שיתהווה ויומשך בחינת מים דהיינו חסד, ובחינת כח דהיינו גבורה, לכל דבר, הוצרך להיות בחינת הוי"ה. וזהו הבל הבלים אמר קהלת וכו'. כי בחינת קהלת, הוא בחינת חכמה שבחיצוניות מלכות שבעשיה, והכל הוא רק בחינת הבל כנזכר. כי גם אהבת אברהם וחכמת שלמה ואהבת מיכאל, לכל דבר יש כליון והפסד, מאחר שלא היה בתחילה, גם אחר כך לא יהיה. וזהו ויברך דוד את הוי"ה לעיני כל הקהל. כי יש שבעה הבלים תתאין, דהיינו מחיצוניות מלכות שבאצילות, ושבעה הבלים עילאין, דהיינו שיומשך על ידם מבחינת סובב כל עלמין, לבחינת ממלא כל עלמין. ודוד המשיך בחינת הוי"ה, דהיינו בחינת יחודא עילאה, אדנ"י שבהוי"ה, לעיני כל הקהל, שיהיה בבחינת יחודא תתאה בהתגלות, דהיינו הוי"ה שבאדנ"י, ליחודא שכינתא בבעלה. והנה זהו בחינת אחד, כדי שתמליכוהו בשמים ובארץ ובארבע רוחות, דהיינו שש קצוות, בחינת א"ח ד'.

והנה כל זה הוא סדר התפילה, הללי נפשי את הוי"ה, וכדומה הרבה. והכוונה, שיגביה בחינת נפשי, לבחינת הוי"ה, בחינת חי עולמים, חי החיים, בחינת צדיק חי עלמין, שהוא מצוי, ואינו במציאות. כי בחינת אֵל אלהי הרוחות לכל בשר, הוא בחינת אֵל מסתתר, והוא מחוייב המציאות. אך בחינת הוי"ה, הוא רק על זה האופן, שמאמיתת המצאו, נמצאו כל הנמצאים. והנה בחינת חיצוניות הלב, שנזכר במשל, הוא בחינת בהמה שבאדם. ורוח החיה, דהיינו השכל והמדות, פנימיות הלב, הוא בחינת אדם. וכן למעלה, כתיב, והאדם אשר על דמות הכסא. כסא, הוא בחינת חיצוניות מלכות שבאצילות. והאדם שעל דמות הכסא, הוא פנימיות מדותיו שבאצילות. וזהו יהי רקיע, ויבדל. הכוונה, שיתהווה כח בחינת פרסא, שיהיה יוכל להפסיק בין מים למים, בין בחינת חיים למות. וזהו שחזר וכתב, ויעש, ויבדל וכו'. שזהו אותיות המאמר בעצמו,

שמחיה הדבר, כמו מאמר יהי רקיע וכו'. כי יש בכל המאמרות, שני בחינות. המאמר, ומי שאומר המאמר. המאמר, הוא בחינת הוי"ה שבאדנ"י. ומי שאומר, הוא פנימיות מדותיו דאצילות.

והנה, מכל ההתבוננות הנזכר לעיל, אינו יכול לבוא רק לבחינת אהבה בכל לבבך ובכל נפשך, מחמת שורש נפשו, שהוא מבחינת סובב כל עלמין, ישראל עלו במחשבה כו'. וזהו, דע מאין באת. מאין, הוא בחינת הארה שנשפע מכתר לחכמה שבאצילות. כי כל התהוות העולמות, הוא יש מאין, ואינו יכול לאהוב, יותר מבחינת נפשו. אך למה ירדה להתלבש בגוף גשמי, על כרחך, הוא לצורך עלייה, דהיינו ולאן אתה הולך. אן, בלא יו"ד, הוא בחינה יותר גבוהה, בחינת בכל מאדך. שלזאת הבחינה, אי אפשר להגיע, כי אם על ידי גוף דייקא. והוא על ידי בחינת אור זרוע לצדיק, דהיינו שנזרע אור, מפנימיות מדותיו שבאצילות, בעולם הזה, כדי להגיע לבחינת יחידך. כי בחינת יחיד, הוא דבר יחידי, שאין זולתו, ואין בלתו. על דרך משל, להבין האיך הוא שעל ידי זריעת גרעין אחד, יגדולו מאה גרעינים. והיה די שיגדל גרעין אחד, כמו שנזרע.

אך הענין הוא, דכח הצומח שבארץ, הוא רוחני, ויש בו כח שיגדל ממנו הרבה עד אין מספר. אך, עד שלא ירקב הגרעין, אינו יכול כח הצומח הרוחני להתלבש בגשמי, עד שירקב ונעשה אֵין ממש. הגם שאינו דומה אֵין של הגרעין, שנעשה אֵין מחמת רקבון, לגבי אֵין של כח הצומח רוחני, שהוא אֵין אמיתי. עם כל זה, מאחר שהגרעין אינו במהותו הראשון, מיניה הוא, ויכול הכח רוחני להתלבש בו, שיגדל בתוספת ברכה. וכן הוא בעבודה, כדאיתא, אין עומדין להתפלל, אלא מתוך כבוד ראש. ואיתא, שבחינת כבוד, דהיינו הכנעה מחמת חטאיו, הוא למעלה מבחינת ראש, שהוא חכמה, והוא ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה. ועל דרך משל, מי שעומד לפני המלך, הוא בטל במציאות ממש, ונעשה כאבן דומם, ואינו רואה את עצמו כלל. והנה, בעת שמינה את המלך, בחינת שום תשים עליך מלך, הביטול מלפניו, הוא בחינת עול, בעל כרחו. שעדיין אינו ירא ממנו, ואף על פי כן, מבטל את עצמו לפניו, ולכן מיניה הוא. וכן ההשתחוואות שבתפילה, ביטול ממש, והוא בחינת בן, אהבה רבה, כפרא דאשתדל כו', דרחים ליה יתיר כו', ולאן בגין יקריה כו', והוא בחינת בכל מאדך שבקריאת שמע.

ואחר כך, ההשתחוואות שבשמונה עשרה, נעשה כאבן דומם. ועם כל זה, אין עומדין וכו', אלא מתוך כו', כי נעוץ סופן בתחילתן, וסוף מעשה במחשבה תחילה, כנראה, שבחינת בן הוא כנזכר לעיל, ובחינת עבד הוא גם כן כנזכר לעיל, כדאיתא, מה שקנה עבד, קנה רבו וכו', מאחר שאינו רואה על עצמו, יהיה איך שיהיה. וזהו בחינת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שמקבל עליו עול מלכות שמים, על כל היום, אף שלא

יהיה בחינת בן כמו בשמונה עשרה, יהיה בחינת עבד, הן בסור מרע, הן בועשה טוב, הכל רק לאכפייא לסטרא אחרא, בעל כרחו, ולא לראות את עצמו ליש ודבר.

וכן בלימוד התורה, יש שני בחינות הנזכר לעיל, כמו שכתוב, אדם לעמל יולד. ואיתא במדרש, איני יודע, אם לעמל תורה, או לעמל שיחה. ועמל שיחה, הוא בחינת עשרה מאמרות שנברא בהם העולם, כי לאו אורחא דמלכא למשתעי מילין דהדיוטא. הגם שהוא אלקות, המשכות בחינת הוי"ה לאדנ"י, עם כל זה, נקרא מילין דהדיוטא, מאחר שהוא רק לתכלית קיום העולמות. אבל עמל תורה, הוא בחינת עשרה דברות, וכדאיתא, רב יהודה, כולא תנויי בנזיקין הוה, שהוא קורא בתורה, בחינת ואשים דברי בפין. וכשלמד, לא ראה על עצמו כלל. שבאמת, לימוד התורה, גבוה מהשתחוואות שבשמונה עשרה, שהוא רצונו וחכמתו דייקא. ולכן, היו פטורים מתפילה, שתורתם אומנתם. ולכן, היה בהם בחינת כשגגה היוצא מלפני השליט, שהיה באמת שליט, מפני שאינו רואה על עצמו כלל, ודבק בעצמותו ומהותו יתברך.

אך כעת, הוא לימודינו, בחינה שניה, בחינת עבד. נאום הגבר הקים עול, עולה של תורה, בחינת ביטול בעל כרחו, לאכפייא כו'. כי אין אנו יכולים ללמוד כרב יהודא, שיהיה בהתגלות. ובאמת, הכל חד. כי כל מה שהוא יותר גבוה, הוא יותר נמוך וכו', מראש ועד סוף כו', רק, שלא יראה על עצמו, ויכוף עצמו לכך בעל כרחו, קבלת עול מלכות שמים, ויהיה גם כן כנזכר לעיל. וזהו מה יתרון וכו' תחת השמש, בחינת הוי"ה שבאדנ"י, שזה היה גם כן קודם הבריאה. אך היתרון, הוא למעלה מהשמש, בחינת בכל מאדיך וכו', שהוא בחינת תורה, מלכות, פה, תורה שבעל פה קרינן לה וכו', דירה בתחתונים.

סליק.